

I

Starea de fapt

„Depășiții”

Există o sectă a Martorilor Progresului gata oricând să jure că „Sadoveanu e depășit”, „Creangă e depășit”, „Eminescu e depășit”, „predarea/ învățarea e depășită”, „scrisul de mână e depășit”, „scrisul cu creta la tablă e depășit”, frumosul, adevărul și binele sunt realități sau noțiuni depășite. Inutile.

Pentru organismele efemere, totul e depășit pentru că nu se sincronizează cu ciclul lor de viață. O efemeridă, una din acele insecte pseudonevroptere care trăiesc în stare adultă o singură zi, nu are timp să cunoască, să exploreze, să devină contemporană decât cu o parte infimă a realității. Timpul ei interior nu-i îngăduie să se sincronizeze cu duratele mai lungi. Universul întreg e „depășit” pentru ea. Ea trăiește sincron doar cu celulele propriului ei organism.

La fel sunt și mulți români din ziua de azi, sincroni doar cu știrile cotidiene, contemporani doar cu propriile lor celule.

Bătrânul Heraclit spunea că, intrând într-un râu, nu ne scăldăm, de fapt, niciodată în aceeași apă.

Cercetătorii zilelor noastre au stabilit că zdrobitoarea majoritate a celulelor care ne compun sunt mult mai tinere decât noi. Au, cel mult, zece ani. Dar, spun ei, noi ne comportăm conform vârstei noastre biografice, nu vârstei noastre celulare. Celulele noastre au cel mult zece ani, deși noi ne-am născut acum treizeci, patruzeci, cincizeci sau optzeci de ani. Și ne comportăm ca și cum am avea treizeci, patruzeci, cincizeci sau optzeci de ani. De ce? Pentru că există celule care au vârsta noastră biografică: celulele creierului¹.

Pentru oamenii care au vârsta epidermei lor, creierul e depășit. Memoria, istoria, tot ce ține de identitatea noastră, adică tot ce ne dă sens în lume, toate sunt depășite. Idealul este să fii un tânăr senil, cu memoria obliterated, contemporan doar cu microprocesele celulelor lui mai noi. Dacă mai ai și o presă care să nu uite să-ți reamintească mereu virtuțile sincronizării, dacă mai ai și experți în pedagogie, profesori și părinți speriați, ca musculița bețivă în umbra unui elefant, că ar putea fi striviți de permanențe, experimentul are toate șansele să reușească și întreg panteonul cultural al lumii să fie obliterated. Va fi victoria efemerilor asupra „depășitorilor”.

Din punct de vedere școlar, acest cult al efemerului are ca rezultat dospirea unor generații lipsite de stabilitate morală, culturală, socială și, deci, de legături cu exteriorul, de realitatea care îi precedă și care le și supraviețuiește. Are ca rezultat, adică, un larg procent de sociopați. Cu minți fragmentare. Nebunul nu e doar coerent, cum descoperise Chesterton, ci și „la zi”. Doar „la zi”.

¹ „Life span of human cells defined: most cells are younger than the individual” | News | CORDIS | European Commission (europa.eu).

După cum spunea istoricul Mortimer Smith în 1954 (un alt „depășit”), școala nu se poate face altfel decât pe bază de permanențe: „Tradiționalistul-umanist afirmă că oamenii trebuie să fie ținuți laolaltă de legături de stabilitate morală și consideră că adevărata educație universală constă în studii care să pună în lumină și să consolideze aceste legături. Progresistul educațional, pe de altă parte, lipsit de credința că oamenii au nevoie de un asemenea centru al stabilității morale, nu vede necesitatea unei educații comune care să lege omul de om și omul de natură. Dar, fără o asemenea credință în legătura dintre om și om, educația devine doar dresaj de animale, cu educatorul preocupându-se din ce în ce mai mult de căutarea unei *metode* tot mai rafinate; *conținutul* educației – acele studii potrivite tuturor oamenilor – tinde să piardă teren în fața empiricului și a «practicului», a fragmentelor de informație și de abilități”.

Din micile victorii ale efemerilor obsedați de frica de a nu fi „depășii”, de a nu fi scăldați în râurile (clasice) care sunt mereu altele, deși poartă același nume, se lărgește victoria întunecată, deșertică, a nimicului. Pentru care viața e, cu adevărat, definitiv „depășită”.